



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W POZNANIU

Dyskryminacja osób z niepełnosprawnościami w świetle raportów Najwyższej Izby Kontroli

Konferencja z okazji
Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych

3 grudnia 2012 r.



NIK o problemach niepełnosprawnych



W ostatnich latach NIK sprawdzała:

- dostosowanie organizacji wyborów do Sejmu RP i Senatu RP dla potrzeb wyborców niepełnosprawnych,
 - realizację programów wspierających wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
 - zatrudnianie osób niepełnosprawnych w administracji publicznej,
 - działalność i finansowanie warsztatów terapii zajęciowej w woj. wielkopolskim,
 - działalność i finansowanie turnusów rehabilitacyjnych w woj. kujawsko-pomorskim
- 

Dostosowanie organizacji wyborów dla potrzeb wyborców niepełnosprawnych

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły w szczególności:

- niewywiązania się wójtów z obowiązku wyznaczenia co najmniej 1/5 liczby lokali wyborczych dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
- wskazania przez wójtów jako dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych lokali, które nie spełniały wymaganych warunków technicznych,
- w części gmin, żaden z lokali wskazanych jako dostosowany do obsługi wyborców niepełnosprawnych nie spełniał koniecznych wymogów.



Realizacja programów wspierających wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Ustalenia kontroli wykazały m.in.:

- wzrost liczby osób niepełnosprawnych poszukujących pracy mimo poniesienia, w latach 2007-2010, ponad 300 mln zł na realizację programów aktywizujących zawodowo osoby niepełnosprawne,
 - wzrost liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędach pracy,
 - spadek liczby zatrudnianych osób niepełnosprawnych po odbyciu dofinansowanego przez PFRON stażu - 71,5% w 2007 r., 36% w 2010 r.,
 - występowanie barier architektonicznych utrudniających dostęp do urzędów administracji publicznej – połowa skontrolowanych jednostek.
- 



Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w administracji publicznej



Ustalenia kontroli wykazały:

- niski odsetek osób niepełnosprawnych zatrudnionych w administracji publicznej, np. w ministerstwach **tylko 1%**,
 - brak zachęty ze strony administracji do poszukiwania pracy przez osoby niepełnosprawne; administracja nie współpracowała w tym obszarze z organizacjami reprezentującymi niepełnosprawnych,
 - obawy ujawnienia statusu osoby niepełnosprawnej, mogącego ograniczyć rozwój kariery zawodowej,
 - niekorzystanie przez niepełnosprawnych z ustawowych uprawnień – dodatkowa przerwa w pracy, zabiegi lecznicze, uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym, itp.,
 - występowanie barier architektonicznych utrudniających niepełnosprawnym swobodne poruszanie się.
- 



Uwagi i wnioski z kontroli NIK

- gminy, Krajowe Biuro Wyborcze oraz organizacje osób niepełnosprawnych powinny zapewnić wyborcom niepełnosprawnym możliwość korzystania z ustawowych uprawnień w tym zakresie, m.in. poprzez szeroką akcję informacyjną,
 - podjęcie wspólnych działań przez PFRON i Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (jako uzupełnienie instrumentów ustawowych), zmierzających do wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
 - administracja publiczna powinna bardziej niż dotychczas angażować się w aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych,
- 



Uwagi i wnioski z kontroli NIK

- Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych powinien zwiększyć zakres działań podejmowanych w ramach promowania zatrudnienia osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez stymulowanie rozwoju współpracy urzędów administracji publicznej z organizacjami reprezentującymi osoby niepełnosprawne oraz uczelniami wyższymi w celu upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy i ich dostępności dla osób niepełnosprawnych,
 - administracja publiczna i urzędy pracy, w ramach współpracy, powinny zapewnić przepływ informacji o kwalifikacjach i wykształceniu osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne lub poszukujące pracy.
- 

Działalność i finansowanie warsztatów terapii zajęciowej w województwie wielkopolskim

Informacja o wynikach kontroli nr P/12/162



Jednostki objęte kontrolą



Kontrola, obejmująca lata 2010-2012, została przeprowadzona w **14 jednostkach**:

- w 7 podmiotach prowadzących warsztaty terapii zajęciowej (stowarzyszenia, fundacja, jst),
 - w 7 PCPR nadzorujących działalność warsztatów,
 - działalność **6 podmiotów oceniono negatywnie**, a 8 pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości,
 - **żaden z kierowników skontrolowanych jednostek nie wniósł zastrzeżeń** do ustaleń kontroli oraz do ocen, uwag i wniosków.
- 

Ocena kontrolowanej działalności

Ustalenia kontroli były podstawą do sformułowania oceny trzech obszarów kontrolowanej działalności:

➤ **pozytywnie** mimo **stwierdzonych nieprawidłowości** oceniono działalność jednostek prowadzących warsztaty,

➤ **negatywnie** oceniono niezapewnienie przez warsztaty należytej ochrony danych osobowych uczestników,

➤ **negatywnie** oceniono nierzetelny nadzór PCPR nad działalnością warsztatów.



Uzasadnieniem dla oceny działalności jednostek prowadzących warsztaty było:

- przestrzeganie zasad kwalifikowania kandydatów do uczestnictwa w warsztacie,
- stworzenie warunków sprzyjających rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Nieprawidłowości polegały na:

- nieopracowaniu bądź nierzetelnym opracowaniu indywidualnych programów rehabilitacji uczestników przez rady programowe części warsztatów,
 - niewywiązaniu się z umów o dofinansowanie działalności warsztatów środkami PFRON, w zakresie poziomu zatrudnienia i kwalifikacji pracowników warsztatów,
 - trudnych warunkach lokalowych w części warsztatów, ograniczających prowadzenie skutecznej rehabilitacji.
- 

Efektywność rehabilitacji w warsztatach była niska

- **Rotacja uczestników była niewielka** - z warsztatów odeszły tylko 44 osoby, tj. 14% ogólnej liczby uczestników, z czego **jedynie 8** z powodu podjęcia zatrudnienia lub nauki.
- Pobyt w warsztacie większości uczestników (blisko 70%) **przekraczał 6 lat**, a terapia części z nich trwała nawet **18 lat**.
- **Niski odsetek (niepełna 3%)** uczestników, którzy podjęli zatrudnienie lub naukę spowodowany był m.in.:
 - stanem zdrowia uczestników - większość to osoby z upośledzeniem umysłowym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, często z innymi towarzyszącymi niepełnosprawnościami,
 - znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji większości uczestników,
 - brakiem uprawnień rad programowych warsztatów do decydowania o zasadności obejmowania terapią osób niepełnosprawnych.



Wykorzystanie środków publicznych na dofinansowanie działalności warsztatów

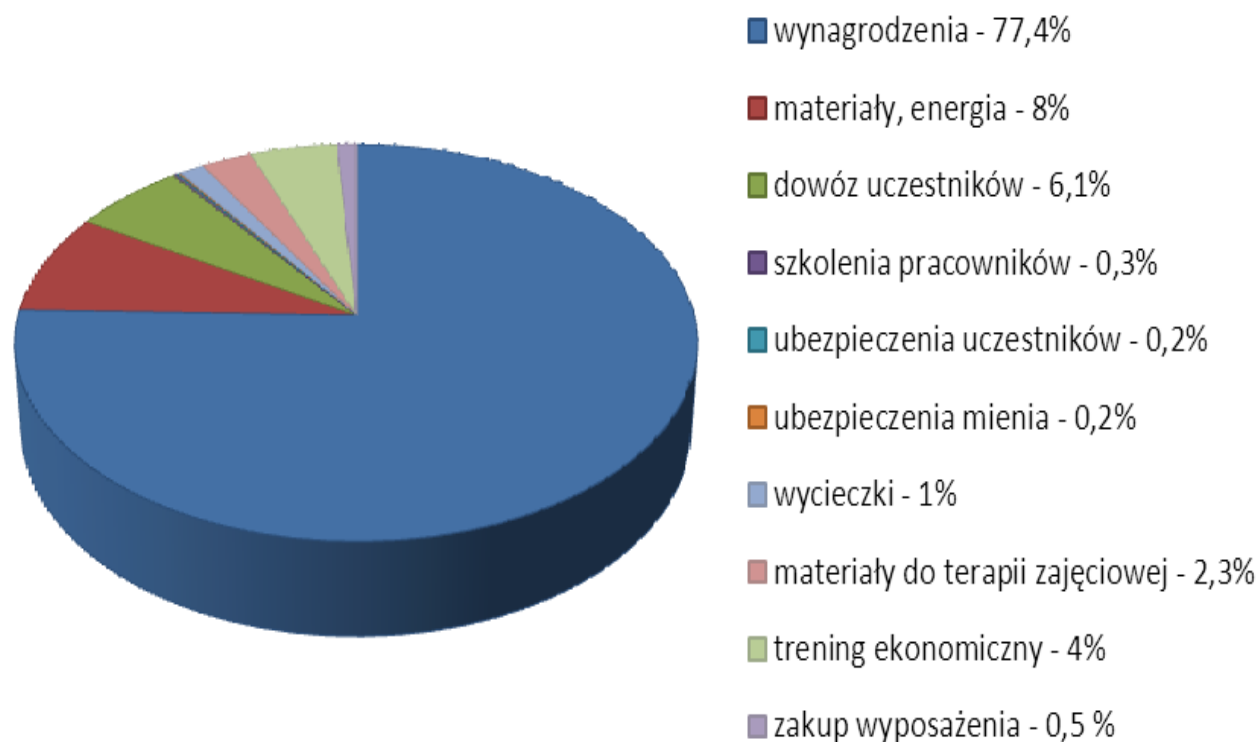
Na dofinansowanie działalności warsztatów, jednostkom je prowadzącym przyznano środki:

- PFRON w kwocie 13.188,44 tys. zł,
- samorządu powiatów w kwocie 1.095,57 zł.

Kwota środków PFRON oraz powiatu na dofinansowanie uczestnictwa w warsztacie jednej osoby wynosiła:

- w 2010 r. – od 16.170 zł do 17.407 zł
 - w 2011 r. – od 16.440 zł do 17.407 zł
 - w 2012 r. – od 14.796 zł do 15.622 zł
- 

Środki PFRON wykorzystano na dofinansowanie kosztów działalności warsztatów, których strukturę przedstawia wykres:





Nadzór PCPR nad działalnością warsztatów był nierzetelny

- Nadzór nad działalnością 6 warsztatów był **nieskuteczny**, a przeprowadzone kontrole **nie przyniosły spodziewanych efektów**.
 - Z obowiązku przeprowadzania co najmniej raz w roku kontroli warsztatów wywiązało się jedynie 5, spośród 7 PCPR, a przeważającą większość z tych kontroli (85,7%) **przeprowadzono nierzetelnie**.
 - PCPR dokonywały corocznie oceny funkcjonowania warsztatów, jednak podstawą tej oceny były (w 42,9%) **niekompletne sprawozdania** z działalności warsztatów.
- 



Administratorzy danych nie zapewnili ochrony danych osobowych uczestników warsztatów

- Dostęp do danych osobowych uczestników, w tym do informacji o ich stanie zdrowia, miały osoby nieposiadające **wymaganego** upoważnienia – upoważnienie takie posiadała **tylko 1 osoba**.
 - Podmioty prowadzące 3 warsztaty, **przekazały PCPR bezpodstawnie** informacje o stanie zdrowia poszczególnych uczestników warsztatu.
 - Do prokuratur **skierowano 7 zawiadomień o naruszeniu przepisów** ustawy o ochronie danych osobowych.
- 



Ustalenia kontroli były podstawą do sformułowania wniosków do Ministra Pracy i Polityki Społecznej o:

- wprowadzenie obowiązkowego okresu próbnego dla kandydatów na uczestników warsztatów,
 - wprowadzenie jednolitego systemu oceny postępów w rehabilitacji,
 - wyposażenie rad programowych warsztatów w uprawnienia do podejmowania decyzji o zakończeniu terapii lub prowadzenia jej poza warsztatem,
- 



Ustalenia kontroli były podstawą do sformułowania wniosków do Ministra Pracy i Polityki Społecznej o:

- wydłużenie okresu do występowania z wnioskiem o wydanie ponownego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
 - umożliwienie wykorzystywania dochodów ze sprzedaży produktów wykonanych w ramach terapii przez uczestników, np. na zakup niezbędnego wyposażenia,
 - aktualna pozostaje część niezrealizowanych wniosków w związku z ustaleniami kontroli NIK przeprowadzonymi w latach 2005 i 2010.
- 



Dziękuję za uwagę